

O'ZBEKISTONNING MARKAZIY OSIYODA TINCHLIK VA BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI.

Namangan davlat pedagogika instituti

Falsafiy va tarixiy fanlar kafedrası

*katta o'qituvchisi **B.Tillayev***

Namangan davlat pedagogika instituti

Texnologik ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Mamadjanova Munis Maxmudjanovna

O'zbekistonning Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni so'nggi yillarda jahon hamjamiyatining diqqat markazida bo'lib kelmoqda. Mustaqillikka erishganidan so'ng, O'zbekiston o'zining tashqi siyosatini faol ravishda shakllantirib, mintaqaviy va global miqyosda barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan siyosiy, iqtisodiy va diplomatik tashabbuslarni ilgari surdi. O'zbekistonning Markaziy Osiyo mintaqasidagi tinchlikni saqlashdagi roli nafaqat mintaqaviy hamkorlikni rivojlantirishga, balki xalqaro miqyosda tinchlik, xavfsizlik va barqarorlikni ta'minlashga yo'naltirilgan muhim qadamlar sifatida ajralib turadi.

Markaziy Osiyo, geosiyosiy jihatdan, o'ta muhim hudud bo'lib, u bir nechta yirik davlatlarning, xususan, Rossiya, Xitoy, Hindiston va Eronning ta'sir doirasida joylashgan. Ushbu hududda mustahkam tinchlik va barqarorlikni ta'minlash, nafaqat mintaq, balki global xavfsizlik uchun ham katta ahamiyatga ega. O'zbekiston, mintaqaviy xavfsizlik va barqarorlikni saqlashda faol ishtirok etib, o'zining strategik joylashuvi, tarixiy, madaniy va siyosiy aloqalari bilan bu jarayonda markaziy o'rin egallaydi.

O'zbekistonning Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashdagi faoliyati bir nechta asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. Birinchidan, O'zbekiston mintaqadagi davlatlar bilan o'zaro hamkorlikni mustahkamlashga katta e'tibor qaratmoqda. Mintaqadagi xavfsizlikni ta'minlash uchun O'zbekistonning diplomatik tashabbuslari, birinchi navbatda, davlatlar o'rtasida ishonchni mustahkamlashga qaratilgan. Bu borada O'zbekistonning Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan do'stona aloqalar o'rnatish va o'zaro ishonchni kuchaytirish bo'yicha amalga oshirgan ishlari juda muhimdir. Ikkinchidan, O'zbekistonning Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasida xalqaro huquq, odam huquqlari va tinchlikni ta'minlashga qaratilgan ijtimoiy va siyosiy tashabbuslari ham juda ahamiyatli. 2017-yilda O'zbekistonning tashqi ishlar vaziri tomonidan tashabbus qilingan "Markaziy Osiyo: yangi imkoniyatlar, yangi xavfsizlik paradigmasi" nomli tashabbus mintaqadagi davlatlar o'rtasidagi diplomatik aloqalarni yaxshilashga, xavfsizlikni ta'minlashga va o'zaro tushunishni kuchaytirishga qaratilgan. Ushbu tashabbus Markaziy Osiyoning geosiyosiy

ahamiyatini kuchaytirishga xizmat qilgan bo'lib, mintaqaviy barqarorlikni ta'minlashda O'zbekistonning muhim rolini ta'kidlagan.

Markaziy Osiyo hududi, xususan, Afg'onistondagi vaziyat, uzoq yillar davomida mintaqaviy xavfsizlikka tahdid solib kelgan. O'zbekiston, Afg'oniston bilan davlat chegaralarini saqlab qolish, odamlarning hayotini saqlash, Afg'onistonni mintaqaviy barqarorlikka qo'shish uchun katta harakatlar amalga oshirgan. O'zbekistonning Afg'oniston bilan aloqalari rivojlanib, bu mamlakatning iqtisodiy va siyosiy barqarorligini ta'minlashda O'zbekiston muhim qo'shni davlat sifatida qatnashmoqda. Afg'onistonda tinchlik jarayonlarini qo'llab-quvvatlash, qo'shni davlatlar bilan iqtisodiy hamkorlikni kuchaytirish, mintaqaviy infratuzilmani rivojlantirishda ham O'zbekistonning roli nihoyatda katta.

Uchinchidan, O'zbekistonning iqtisodiy diplomatiyasi mintaqaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. O'zbekiston Markaziy Osiyo davlatlari bilan savdo-iqtisodiy aloqalarni kengaytirishga, transport, energetika, qishloq xo'jaligi kabi sohalarda hamkorlikni rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Xususan, O'zbekiston va Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkmaniston bilan o'rnatilgan strategik hamkorliklar, mintaqaviy infratuzilmani rivojlantirish va o'zaro savdo aloqalarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Bu, o'z navbatida, mintaqada iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va ijtimoiy rivojlanishni kuchaytirishga yordam bermoqda.

Shuningdek, O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan hamkorligi mintaqaviy xavfsizlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston BMT, SHHT, CSTO (Kollektiv Xavfsizlik Shartnomasi Tashkiloti) kabi xalqaro tashkilotlar bilan faol hamkorlik qiladi. Bu tashkilotlar orqali O'zbekiston mintaqaviy xavfsizlik masalalarini muhokama qilish, terrorizm, transmilliy jinoyatchilik va boshqa tahdidlarga qarshi kurashish uchun samarali mexanizmlar ishlab chiqishga intiladi. O'zbekiston, shuningdek, Osiyo taraqqiyot banki va Jahon banki kabi moliyaviy institutlar bilan hamkorlikda mintaqaviy barqarorlikni saqlashga yo'naltirilgan loyihalarni amalga oshirmoqda.

O'zbekistonning Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashdagi roli xalqaro miqyosda e'tirof etilmoqda. Mintaqada yuzaga keladigan xavfsizlik tahdidlariga qarshi kurashish, davlatlar o'rtasidagi siyosiy va iqtisodiy aloqalarni mustahkamlash O'zbekistonning tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlari bo'lib qolmoqda. O'zbekistonning tinchlikni saqlashga qaratilgan diplomatik tashabbuslari, Afg'onistondagi tinchlik jarayonlarini qo'llab-quvvatlash, mintaqaviy iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish kabi harakatlar mintaqada barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonning Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni nafaqat mintaqaviy, balki global xavfsizlik uchun

ham katta ahamiyatga ega. O'zbekistonning tashqi siyosatidagi muvaffaqiyatlar mintaqaviy integratsiyani, iqtisodiy va siyosiy barqarorlikni kuchaytirishga xizmat qilmoqda. Markaziy Osiyo mamlakatlarining o'zaro hamkorligini rivojlantirish, xavfsizlikni mustahkamlash va barqarorlikni ta'minlash bo'yicha O'zbekiston olib borayotgan siyosat, nafaqat hudud, balki butun dunyo xavfsizligi uchun muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2016. – 56 b.
2. Mirziyoyev Sh. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 48 b.
3. Mirziyoyev Sh. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi «O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida»gi PF-4947-son Farmoni // <https://lex.uz/docs/3107036>